

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 20 травня 2009 р. № 511

Київ

Про внесення змін до Положення про порядок
видачі посвідчень водія та допуску громадян
до керування транспортними засобами

Кабінет Міністрів України постановляє:

Внести зміни до Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 травня 1993 р. № 340 (ЗП України, 1993 р., № 10, ст. 211; 1994 р., № 4, ст. 88; Офіційний вісник України, 1999 р., № 42, ст. 2096; 2004 р., № 19, ст. 1335), виклавши його в редакції, що додається.

Прем'єр-міністр України

Ю.ТИМОШЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок видачі посвідчень водія та допуску
громадян до керування транспортними засобами

Загальні положення

1. Це Положення є обов'язковим для всіх підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства.
2. Особи допускаються до керування транспортними засобами за наявності у них національного посвідчення водія відповідної категорії (далі — посвідчення водія).
3. Транспортні засоби, керування якими дозволяється за наявності посвідчення водія, залежно від їх типів і призначення поділяються на категорії:
 - A1** — мопеди, моторолери та інші двоколісні транспортні засоби, які мають двигун з робочим об'ємом до 50 куб. сантиметрів або електродвигун потужністю до 4 кВт;
 - A** — мотоцикли та інші двоколісні транспортні засоби, які мають двигун з робочим об'ємом 50 куб. сантиметрів і більше або електродвигун потужністю 4 кВт і більше;
 - B1** — квадро- і трицикли, мотоцикли з боковим причепом, мотоколяски та інші триколісні (чотириколісні) мототransпортні засоби, дозволена максимальна маса яких не перевищує 400 кілограмів;
 - B** — автомобілі, дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500 кілограмів (7700 фунтів), а кількість сидячих місць, крім сидіння водія, — восьми;
 - C1** — призначені для перевезення вантажів автомобілі, дозволена максимальна маса яких становить від 3500 до 7500 кілограмів (від 7700 до 16500 фунтів);
 - C** — призначені для перевезення вантажів автомобілі, дозволена максимальна маса яких перевищує 7500 кілограмів (16500 фунтів);
 - D1** — призначені для перевезення пасажирів автобуси, в яких кількість місць для сидіння, крім сидіння водія, не перевищує 16;
 - D** — призначені для перевезення пасажирів автобуси, в яких кількість місць для сидіння, крім сидіння водія, більше 16;
 - BE, C1E, CE, D1E, DE** — состави транспортних засобів з тягачем категорії **B, C1, C, D1** або **D**, яким водій має право керувати, але який не належить до зазначених категорій составів транспортних засобів;
 - T** — трамваї та тролейбуси.
4. У посвідченні водія, зразок якого затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 1992 р. № 47 (ЗП України, 1992 р., № 3, ст. 57; 2004 р., № 49, ст. 3212), вгорі у графі “10” проставляється дата надання права на керування транспортними засобами відповідної категорії. Інші позиції у графі “10” посвідчення водія, де зазначаються категорії транспортних засобів, право на керування якими не надається, не заповнюються.
5. Водіям транспортних засобів категорій **B, C1, C, D1** і **D** дозволяється керувати такими засобами також з причепом, повна маса якого не перевищує 750 кілограмів.
До керування транспортними засобами категорій **B, C1, C, D1** і **D** з причепами, повна маса яких становить більш як 750 кілограмів, а також зчепленими автобусами допускаються водії, які мають право на керування транспортними засобами категорій **BE, C1E, CE, D1E** і **DE**.
Умови допуску до керування транспортними засобами
6. Право на керування транспортними засобами надається особам, які досягли:
 - шістнадцятирічного віку — категорії **A1, A**;
 - вісімнадцятирічного віку — категорії **B1, B, C1, C**;
 - дев'ятнадцятирічного віку — категорії **BE, C1E, CE**;
 - двадцятиоднорічного віку — категорії **D1, D, D1E, DE, T**.

7. Право на керування транспортними засобами, обладнаними спеціальними звуковими і світловими сигналами або призначеними для перевезення небезпечних вантажів, а також автобусами, що здійснюють перевезення за міжміськими і міжнародними маршрутами, надається особам, які останні три роки працюють водіями транспортних засобів відповідної категорії. Військовослужбовці строкової військової служби мають право на керування транспортними засобами, обладнаними спеціальними звуковими і світловими сигналами або призначеними для перевезення небезпечних вантажів, після проходження спеціальної підготовки і стажування протягом шести місяців.

8. Посвідчення водія на право керування транспортними засобами, обладнаними спеціальним засобом ручного керування, видається за наявності позитивного висновку медико-соціальної експертної комісії закладів охорони здоров'я після закінчення закладу з підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв (далі — заклад з підготовки водіїв) та складення теоретичного і практичного іспитів в реєстраційно-екзаменаційному підрозділі Державтоінспекції.

9. Право на керування транспортними засобами категорій **BE, C1E, CE, D1E і DE** надається особам, які мають посвідчення водія категорії **B, C1, C, D1 і D** або кількох з них та безперервний річний стаж керування транспортними засобами категорії **B, C1, C, D1, D**, пройшли перепідготовку за встановленими програмами та склали в реєстраційно-екзаменаційному підрозділі Державтоінспекції практичний іспит з навичок керування составом транспортних засобів.

Право на керування транспортними засобами категорії **D1** надається особам, які мають посвідчення водія категорії **B** або **C1**, чи категорій **B та C1** і безперервний трирічний стаж керування відповідним транспортним засобом, пройшли перепідготовку за встановленими програмами та склали теоретичний і практичний іспити на право керування транспортними засобами категорії **D1**.

Право на керування транспортними засобами категорії **D** надається особам, які мають посвідчення водія категорій **B, C1, C, D1** або кількох з них, мають безперервний трирічний стаж керування транспортним засобом відповідної категорії, пройшли перепідготовку за встановленими програмами та склали теоретичний і практичний іспити на право керування транспортними засобами категорії **D**.

До безперервного стажу керування транспортним засобом включається як робота протягом останнього часу на транспортному засобі, так і керування власним транспортним засобом з максимально допустимою перервою не більш як три місяці, якщо це підтверджено відповідними документами, а саме:

для осіб, що працюють водіями, — витягом з трудової книжки або довідкою з місця роботи із зазначенням дати наказу про призначення особи на посаду, дати, з якої така особа працює водієм, марки закріпленого транспортного засобу і його номерного знаку. Витяг із трудової книжки або довідка з місця роботи засвідчується підписом посадової особи підприємства і скріплюється печаткою;

для осіб, які керують власним транспортним засобом, — реєстраційними документами на такий транспортний засіб;

для осіб, які керують транспортними засобами, що не є їх власністю, — реєстраційними документами на такий транспортний засіб та документами, що надають право на керування ним. Іспити з навичок водіння складаються на транспортних засобах реєстраційно-екзаменаційних підрозділів Державтоінспекції, закладів з підготовки водіїв, підприємств та організацій.

10. Особи, які мають посвідчення водія на право керування транспортними засобами будь-якої категорії, але останнім часом не працювали водіями більше 12 місяців або наймаються на роботу водіями вперше, допускаються до керування транспортними засобами після проходження стажування з практичного керування на відповідному транспортному засобі тривалістю не менш як 30 годин.

11. Водії трамваїв і тролейбусів, які не працювали на міському електротранспорті більше року, допускаються до керування ними після підтвердження атестаційною комісією відповідного підприємства теоретичних навичок водіння в межах вимог кваліфікаційної характеристики раніше одержаної кваліфікації, а також після стажування на маршруті тривалістю 70—140 годин. Тривалість стажування встановлюється атестаційною комісією залежно від стажу і строку перерви

в роботі за спеціальністю.

12. Водії транспортних засобів підлягають обов'язковому періодичному медичному огляду в установлені строки.

У разі виникнення сумніву щодо стану здоров'я водія посадові особи Державтоінспекції, закладів охорони здоров'я, автотранспортних підприємств та організацій можуть направити його на позачерговий медичний огляд.

Якщо водій ухиляється від проходження медичного огляду або визнаний за його результатами не здатним керувати транспортними засобами, то посвідчення водія у нього вилучається працівниками міліції в порядку і строки, передбачені нормативно-правовими актами.

Умови допуску навчальних закладів до підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів

13. Підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, трамваїв і тролейбусів проводиться в закладах з підготовки водіїв, які утворюються за наявності відповідної матеріально-технічної бази, атестованих спеціалістів та після їх акредитації згідно із законодавством.

14. Заклади з підготовки водіїв, які проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, реєструються в реєстраційно-екзаменаційному підрозділі Державтоінспекції за місцем їх розташування.

15. Чисельність груп з підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів становить не більш як 30 осіб. Заклади з підготовки водіїв зобов'язані не пізніше ніж протягом 15 днів після початку занять зареєструвати в реєстраційно-екзаменаційному підрозділі Державтоінспекції кожну групу.

Порядок видачі посвідчень водія та позбавлення права на керування транспортними засобами

16. Посвідчення водія на право керування транспортним засобом однієї з категорій видається особі, яка пройшла медичний огляд у порядку, встановленому МОЗ, а також підготовку або перепідготовку відповідно до встановлених планів і програм та склала теоретичний і практичний іспити в реєстраційно-екзаменаційному підрозділі Державтоінспекції.

Документом, що засвідчує проходження підготовки і перепідготовки водіїв транспортних засобів, є свідоцтво (зразок додається).

Якщо особа з будь-яких причин не склала іспити в реєстраційно-екзаменаційному підрозділі Державтоінспекції, видане свідоцтво про закінчення закладу з підготовки водіїв транспортних засобів вважається дійсним протягом 10 років з дня закінчення закладу.

17. Іспити, необхідні для одержання посвідчення водія, складають у місцевих реєстраційно-екзаменаційних підрозділах Державтоінспекції тільки ті особи, місце проживання яких зареєстроване на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Рішення про допуск до складення іспитів осіб, місце проживання яких зареєстроване на території інших адміністративно-територіальних одиниць або в іншій державі, можуть приймати керівники управлінь (відділів) Державтоінспекції головних управлінь, управлінь МВС в Автономній Республіці Крим, областях, мм. Києві та Севастополі.

Військовослужбовці строкової військової служби допускаються до складення іспитів у Державтоінспекції за місцем дислокації військових частин.

18. Посвідчення водія на право керування транспортними засобами категорій **A1, A, B1, B, C1, C, D1 і D** видаються особам, які склали в реєстраційно-екзаменаційному підрозділі Державтоінспекції теоретичний і практичний іспити, категорії **BE, C1E, CE, D1E і DE** — практичний, а на право керування трамваем або тролейбусом — теоретичний іспити.

Під час теоретичного іспиту перевіряється знання Правил дорожнього руху та інших предметів, передбачених програмою підготовки. Результати складеного теоретичного іспиту вважаються дійсними протягом трьох місяців.

Під час практичного іспиту перевіряються навички керування транспортними засобами відповідних категорій.

19. Якщо особа під час теоретичного іспиту не підтвердила знання Правил дорожнього руху, то посвідчення водія вилучається, а повторний іспит призначається не раніше ніж через п'ять днів.

20. Позбавлення водіїв права на керування транспортними засобами проводиться відповідно до законодавства.

Повернення посвідчень водія особам, позбавленим права на керування транспортними засобами, проводиться після складення теоретичного і практичного іспитів. Особам, позбавленим зазначеного права за керування транспортними засобами в стані сп'яніння, посвідчення може бути повернуто після обов'язкового проходження медичного огляду та складення теоретичного і практичного іспитів. При цьому практичний іспит приймається екзаменаційною комісією на транспортному засобі тієї категорії, права на керування яким було позбавлено.

Видача і обмін посвідчення водія

21. Особам, які склали теоретичний і практичний іспити, реєстраційно-екзаменаційними підрозділами Державтоінспекції видається посвідчення водія на право керування транспортними засобами відповідної категорії.

22. Учні, які закінчили навчання в технікумі (училищі), коледжі, професійному навчально-виховному закладі або загальноосвітній школі третього ступеня, а також призовникам, що залучаються Міноборони для навчання керування транспортними засобами, але не досягли встановленого цим Положенням віку, за якого надається право на керування відповідними транспортними засобами, видається свідоцтво встановленого зразка.

Посвідчення водія видається після складення особою теоретичного і практичного іспитів у реєстраційно-екзаменаційних підрозділах Державтоінспекції.

До складення зазначених іспитів допускаються особи, що досягли встановленого цим Положенням віку.

23. Посвідчення водія видається особисто під розписку після пред'явлення паспорта або іншого документа, що його замінює.

24. У разі видачі дозволу на право керування транспортними засобами іншої категорії посвідчення водія обмінюється на нове, до якого вносяться відмітки, що були в попередньому посвідченні.

25. Особи, які керують транспортним засобом (якщо це підтверджено відповідними документами), обмінюють посвідчення водія без складення іспитів.

26. Особам, які протягом останніх 12 місяців не керували транспортними засобами, обмін посвідчень водія проводиться після складення теоретичного і практичного іспитів без обов'язкового додаткового їх навчання в закладі з підготовки водіїв.

27. Обмін посвідчення водія, не придатного для користування (зіпсованого, записи в якому не читаються тощо), проводиться згідно з пунктами 25 і 26 цього Положення.

Обмін посвідчення водія у зв'язку із зміною особистих даних власника (прізвище, ім'я та по батькові) проводиться на підставі документа, що підтверджує таку зміну, згідно з пунктами 25 і 26 цього Положення.

Посвідчення водія, видане до набрання чинності Законом України від 24 вересня 2008 р. № 586-VI “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху”, може бути обміняне на нове згідно з пунктами 25 і 26 цього Положення. При цьому в новому посвідченні водія зазначаються категорії:

A1, A — відповідає категорії **A**;

B1, B — відповідає категорії **B**;

C1, C — відповідає категорії **C**;

D1, D — відповідає категорії **D**;

BE — відповідає категоріям **B** і **E**;

C1E, CE — відповідає категоріям **C** і **E**;

D1E, DE — відповідає категоріям **D** і **E**;

T — відповідає категорії Трамвай, Тролейбус.

28. Обмін посвідчення водія проводиться незалежно від зареєстрованого місця проживання особи згідно з пунктами 25 і 26 цього Положення за умови подання особою картки водія або довідки з реєстраційно-екзаменаційного підрозділу про підтвердження факту видачі посвідчення водія та довідки про непозбавлення особи права на керування транспортним засобом, виданої підрозділом Державтоінспекції за зареєстрованим місцем проживання. Довідка про непозбавлення права на керування транспортним засобом дійсна протягом одного місяця з дня її видачі.

Для відкриття нижчих категорій особа подає до реєстраційно-екзаменаційних підрозділів Державтоінспекції довідки про проходження двадцятигодинних курсів навчання керуванню на відповідному транспортному засобі у закладах з підготовки водіїв, підтвердження керування транспортним засобом протягом останніх 12 місяців за однією з відкритих категорій та складає практичний іспит з керування на транспортному засобі нижчої категорії. Можливе одночасне відкриття двох або більше нижчих категорій за наявності відповідних довідок, виданих закладами з підготовки водіїв, та складення практичних іспитів за кожною з таких категорій.

Нижчими категоріями вважаються:

D1 — до **D**;

C — до **D1, D**;

C1 — до **C, D1, D**;

B — до **C1, C, D1, D**;

B1 — до **B, C1, C, D1, D**;

A — до **B1, B, C1, C, D1, D**;

A1 — до категорії **A, B1, B, C1, C, D1, D**.

Якщо особа не керує транспортним засобом протягом останніх 12 місяців, відкриття нижчих категорій здійснюється після складення теоретичного та практичного іспитів.

29. У разі втрати посвідчення водія видається нове з відміткою “Дублікат”. На період оформлення дубліката посвідчення водія видається тимчасовий талон на право керування транспортним засобом відповідної категорії на два місяці після складення громадянином теоретичного і практичного іспитів. У разі необхідності (надсилання запиту і одержання на нього відповіді, з’ясування окремих обставин, які пов’язані з втратою посвідчення тощо) строк дії талона може бути продовжений на один місяць.

Видача дубліката посвідчення водія замість втраченого у зв’язку із крадіжкою, стихійним лихом, пожежею, повінню тощо, якщо це підтверджено відповідними документами, проводиться без складення іспитів.

Обмін тимчасового талона на право керування транспортним засобом на посвідчення водія проводиться лише після перевірки особи на наявність вчинених нею адміністративних правопорушень. У разі коли провести таку перевірку в реєстраційно-екзаменаційному підрозділі Державтоінспекції неможливо, обмін талона здійснюється після подання довідки про непозбавлення особи права на керування транспортним засобом, виданої підрозділом Державтоінспекції за зареєстрованим місцем проживання. Якщо особа без поважних причин не здійснила обмін тимчасового талона протягом трьох місяців після закінчення строку, на який він був виданий, дублікат посвідчення водія видається після складення такою особою теоретичного і практичного іспитів. Особам, які втратили тимчасовий талон на право керування транспортним засобом, виданий на період оформлення дубліката посвідчення водія, новий талон видається на загальних підставах.

30. Особи, які тимчасово перебувають на території України, мають право на керування транспортними засобами за наявності міжнародного посвідчення водія або посвідчення водія іноземної держави, що відповідає вимогам Міжнародної конвенції про дорожній рух 1968 року, записи в якому виконані або продубльовані літерами латинського алфавіту.

Посвідченням водія іноземної держави вважається також посвідчення водія з розпізнавальним знаком “SU” (СРСР), видане в республіках колишнього Союзу РСР.

Зазначені особи під час керування транспортними засобами можуть мати українське посвідчення водія, видане в установленому цим Положенням порядку.

Особам, які тимчасово перебувають на території України, обмін їх посвідчень водія на українське посвідчення водія, а також видача їм українських посвідчень водія замість утраченого у зв’язку з крадіжкою, стихійним лихом, іншими непередбачуваними обставинами посвідчення водія іноземної держави не проводиться.

Посвідчення водія, що належить особі, яка переїжджає на постійне місце проживання в Україну, дійсне на території України протягом 60 днів з дати видачі органами внутрішніх справ України дозволу на постійне проживання в Україні і після цього підлягає заміні. Заміна таких посвідчень проводиться після проходження особою медичного огляду та складення теоретичного і практичного іспитів.

31. Співробітникам іноземних дипломатичних і консульських представництв в Україні, постійним представникам преси та інших іноземних організацій, якщо вони мають дійсні посвідчення водія іноземної держави (за умови, що країна їх постійного проживання є договірною стороною Міжнародної конвенції про дорожній рух) або міжнародні посвідчення водія, українські посвідчення видаються без проходження ними медичного огляду і складення іспитів. Якщо в іноземних громадян та осіб без громадянства немає національних або міжнародних посвідчень водія, українське посвідчення видається їм на загальних підставах.

32. Міжнародні посвідчення та посвідчення водія іноземних держав, видані громадянам України за кордоном, обмінюються на українське посвідчення на загальних підставах за умови, що вони постійно проживають на території України.